

Elmaradnak az állami kitüntetések?

● Budapest (MTI)

Az augusztus 20-án esedékes állami kitüntetésekkel kapcsolatban a köztársasági elnök csütörtökig nem kapott értesítést sem a javaslatlételre jogosult miniszterelnöktől, sem a miniszterektől – közölte csütörtökön Faragó András elnöki szóvivő az MTI érdeklődésére. Elmondta: emlékezete szerint sem az Antall-, sem a Horn-kormány idején nem fordult elő, hogy március 15-én, augusztus 20-án, október 23-án ne nyújtottak volna át állami kitüntetések. A szóvivő nem tud arról, hogy a javaslatlétel határidejére vonatkozóan létezne törvényi előírás. A Világgazdaság című napilap értesülése szerint kormánydöntés született arról, hogy idén augusztus 20-án nem adnak át állami kitüntetések. Erre október 23-án kerül majd sor.

Szekszárdi harangszó a Bánságban

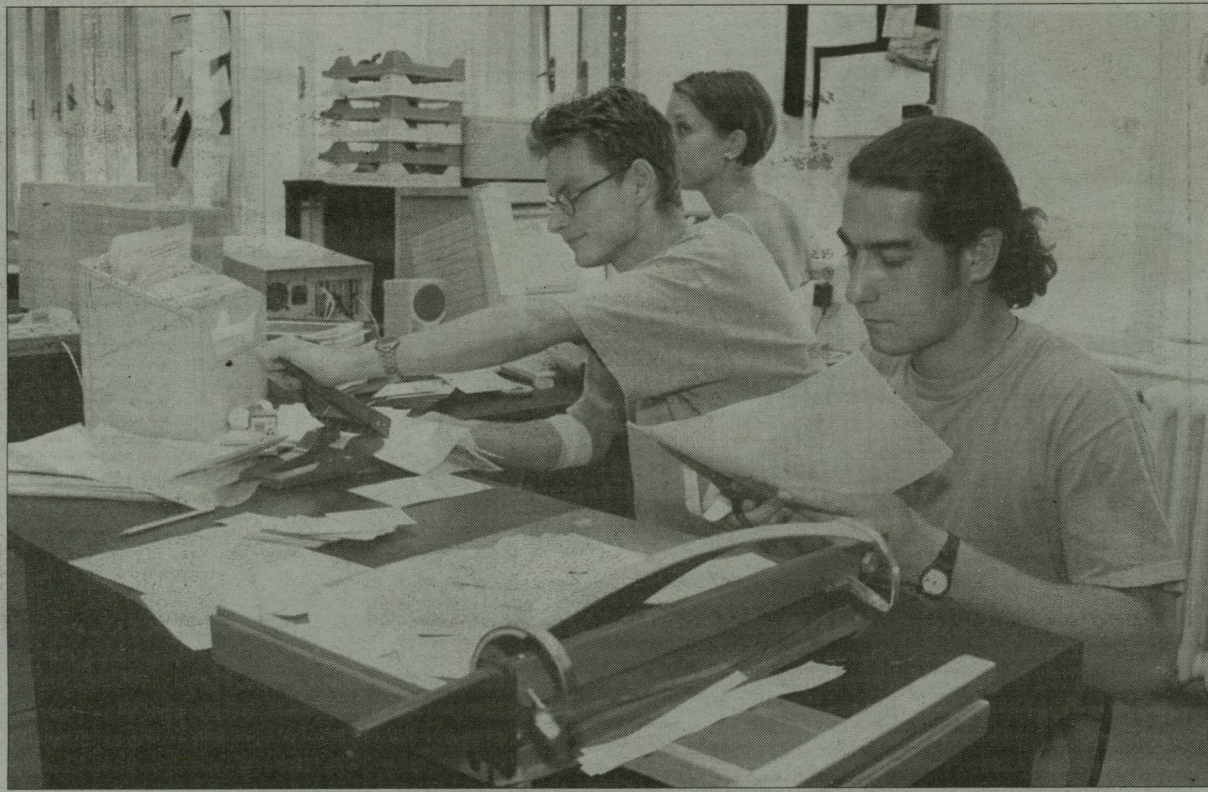
● Szekszárd (MTI)

Harangokat adományoz Szekszárd városa az egykor Tolna megyéből a Bánságba vándorolt családok ma is élő utódainak az augusztus 16-i festsádi templomszentelésre. A történet több mint száz évvel ezelőre nyúlik vissza – mondta el az MTI munkatársának Szilvássy Géza református lelkész. Annak idején több mint félszáz nyomorgó család vándorolt ki Tolna megyéből az egykori Krassó-Szeged vármegyébe (ma Temes megye része), s ott a bánsági hegyek között egy-egy tanyán telepedtek. A falut szülőföldjükre emlékeztető tiszteletből Bunyaszekszárdnak nevezték. Jóllehet a mostoha körülmények folytán idővel elnéptelenedett a település, s az egykori tolnaiak többsége a közeli Facsádra, Igazfalvára, Lugosra költözött, ma is élnek utódaik, akik emlékeznek származásukra, eredetükre.

A növények számára stresszhatást jelent nemcsak az erősebb ultraibolya sugárzás, amely az ózonréteg elvékonyodásának következménye, hanem a napfény látható komponense, az úgynevezett fehér fény is. Más szóval a fény nemcsak éltet, hanem károsít is. A napfény városában erről a témáról kezdődik ma, pénteken nemzetközi konferencia, amelyet a Szegedi Biológiai Központ dr. Vass Imre által vezetett kutatócsoportja rendez.

A napfény ultraibolya tartományának három, az ábécé első betűivel megkülönböztetett része van. Az UV-C a legveszélyesebb az életre, ám ez nem jut el a Földre, mert teljes mértékben kiszűri az ózonréteg. Az ugyancsak veszélyes UV-B sugárzást szelektíven nyeli el az ózonréteg; ha ez elvékonyodik, az UV-B eléri a Földet. Az 1995-ös kémiai Nobel-díjat az a három tudós kapta, akik az ózonréteg elvékonyodásának kémiai tisztázták. Az ózonkémia kutatóin kívül a biológusokat is nagyon érdekli az ultraibolya sugárzás, hiszen ez mindenféle sejten az átörökítő anyagot,

● Táborok – tanév előtt Érkeznek a gólyák

A JATE hallgatói önkormányzatánál a gólyatáborra készülnek. (Fotó: Mohos Angéla)

Hamarosan megérkeznek Szegedre a gólyák. Fészket azonban nem raknak, legfeljebb sátrát vernek. Nem a hosszú lábú madarakról van ugyanis szó, hanem azokról a diákokról, akik most kezdik el a főiskolát vagy az egyetemet. A város felsőoktatási intézményei a tanévkezdés előtt néhány napos tábort szerveznek a leendő elsősöknek.

Az egyetemre, főiskolára bejutó középiskolás egészen más közegben találja magát, mint amit addig megszokott. Az új hely sokkal nagyobb önállóságot és felelősséget követel tőle. Van, akinek elég néhány hét, de van, akinek több hónap is kevés ahhoz, hogy feltalálja magát. Az új diákok beilleszkedését segítik a gólyatáborok, amelyek résztvevői néhány nap alatt ismerősöket, barátokat szerezhetnek, és így a tanév megkezdése után már nem

érezik egyedül magukat. A gólyatáboroknak minden intézményben külön hagyománya van. A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem hallgatói önkormányzatának képviselői rendszeresen – és a többi szegedi felső iskolától eltérően – nem a városban, hanem szabadterén, a Balaton mellett szerveznek tábort, mert sok olyan programot kínálnak, amely vízhez kötött. A tábor helyszíne idén Balatonakali, és a hatnapos program holnap zárul. A gólyák 6900 forintért tiszteletes faházakban szállást, továbbá ebédet és vacsorát kapnak. Idén többen jelentkeztek a táborba, mint az előző években.

A József Attila Tudományegyetem ötszáz jelentkezőnek tud szállást és ellátást biztosítani 5900 forintért az augusztus 18. és 24. közötti gólyatáborban, amelyet a Károlyi Mihály Kollégiumban rendeznek. A tábor másik helyszíne a JATE

Klub, ahol esténként a gólyák bulizhatnak, és megismerhetik az egyetemistákból álló zenekarokat. Fizikai és szellemi képességeiket is próbára tehetik a sport- és műveltségi vetélkedőkön, az éjszakai akadályversenyen és a számháborúban. A diákok tájékoztatást kapnak a hallgatói önkormányzatról, a Diákcentrumról, a központi könyvtár és a bankok szolgáltatásairól.

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola a Regős Bendegúz szabadidő központban rendezi meg a gólyatábort augusztus 27. és 30. között. A diákok többsége sátrakban lakik majd, néhányan pedig a helyszínen található kőházakban. A szervezők úgy próbálják elhelyezni a gólyákat, hogy különböző szakosokat szállásolnak el egy sátorban, ezzel is elősegítve a minél szélesebb körű ismerkedést. Tavaly háromszázal is többen vettek részt a táborban, amely idén 3900 forintba ke-

rül. A koncertek, bulik mellett a táborozók sok hasznos információt szerezhetnek a főiskolai életéről. A hallgatói önkormányzat, az intézmény vezetésének és a könyvtárnak a képviselői elmondják mindazt, amit a tanévkezdésről, az ösztöndíjtalálásról, a támogatások kérelmezéséről, a könyvtár használatáról érdemes tudni. A diákok kétnapos vetélkedő során a városnak azokkal a pontjainal is megismerkedhetnek, ahol főiskolai éveik alatt rendszeresen megfordulnak.

A Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kar vetélkedővel és koncertekkel várja a leendő elsősöket a sziklás kempingben szeptember 2. és 5. között. A gólyatáborban közel százan vesznek részt minden évben, idén 3500 forintért. A főiskoláról és a városról nem tartanak külön beszámolókat a szervezők, de a gólyák kérdéseire válaszolnak.

Hegedűs Szabolcs

● Sándor János új könyve Szerelmes levelek a színházról

Az elfelejtett színgazgatóval kezdődött. Sándor János rendező éppen nem rendezhetett – meglesik ez mással is. Amíg ama mások többnyire depresszióba esnek ilyen esetekben, Sándor úr munkához látott. Most jelent meg a harmadik könyve, szerelméről, a színházról.

Az évtized legelejétől három kerek esztendeig bön-gészte az újságokat és az egyéb forrásokat, hogy Makó Lajos, az elfelejtett egykori színgazgató alakja és tette igenis ismert legyen. S ha már böngészett, cédlázott is, mint minden rendes történész. Így esett, hogy néhány év alatt Sándor János rendező lett a szegedi színház történetének, élő és holt művészeinek legjobb ismerője. Számtalan írást publikált a Szeged és a Páholy című lapokban, tavaly jött ki az *Igaz mesék a színházról* című kötete, mátl pedig kapható a *Százados színházkrónika* című, *Szegedi színházi és színészeti kataszter* alcímű könyve.

Elképesztő egy könyv! Színház- és színészet-történelem, meg valamennyire várostörténet is. Öt év gyűjtőmunkája van benne, iszonyatos mennyiségű adat. De leginkább a szerelem van benne, az a különleges fajta, amelynek nincs eleje, szünete és vége, mint a szokványos szerelmeknek. Ez a könyv rendezőnk színházhoz-színészethez fűződő olthatatlan és örök vonzalmának dokumentuma.

Közel négyszáz színházi

ember életútját dolgozta fel a szerző: azokét, akik ebben a városban születtek vagy itt haltak meg. Mentegetőzik is az előszóban: ha minden teátrista helyet kapott volna a lapokon, aki valaha is megfordult a szegedi színpadokon, akkor majdnem a teljes magyar színésznévsort kellett volna a könyvbe gyömöszölni... Az életrajzok között leírja a nevezetes helyi színházi eseményeket is, s hogy viszonyítani lehessen, az országos színház-történeti adatokat is. Az első dátum 1719. május 21. III. Károly kiváltságleveléből szerepel itt az az idézet, mely szerint a városnak jogában áll – egyéb közköz mellett – színházat állítani. Az utolsó dátum 1998. február 16. Meghalt Paál István. Nem, mégsem! Van frissebb adat, a 283. oldalon: a Vígszínház társulatának szavazatai alapján az 1998-as évadzárón Hegedűs Gyula-gyűrével tüntették ki a fiatal művészt, Király Attilát. 1970. augusztus 25-én született Szegeden – Isten éltesse sokáig közelgő születésnapja alkalmából! –, édesanyja Novák Judit pedagógus, iskolai-gazgató, édesapja a Szegedi Nemzeti Színház népszerű színésze Király Levente érdemes művész. Aki, ha jól sejtem, éppen a festői kis faluban, Gyugyon nézegeti, hogyan nő a fű, s nyilván visszavárja a nyaralásba barátját, Sándor Jánost, aki hazaugrott Szegedre új könyvének premijére. Ez persze már nincs a színházi és színészeti kataszterben, amelynek – reméljük – folytatása következik.

S. E.

Szobortolvajok

● Zalavár (MTI)

Ellopták Cirill és Metód bronzszobrát Zalavárról, az augusztus 20-i megyei ünnepség helyszínéről – közölte Berkenyész István, a település polgármester csütörtökön. A szláv írásbeliség

megteremtőinek szobrai 1985 óta álltak a Vár-szigeten. A szerzetesek bronzalakjait az elmúlt héten látják utoljára, hétfőn már csak a talapzat éktelenkedett Cirill és Metód munkásságának helyszínén.

● Nemzetközi fénystressz-konferencia Szegeden

Favorit algák, ellenálló növények

a DNS-t károsítja. Emellett káros a komplexebb szerkezetűekre is, például a fotoszintézis apparátusára, a növények fényenergiát átalakító rendszerére.

– Érthető módon elsősorban a haszonnövényeken, gabonán, rizsen, szójababon, kukoricán vizsgálták eddig az ultraibolya sugárzás hatását – mondja dr. Vass Imre, az SZBK Növénybiológiai Intézet molekuláris stressz és fotobiológiai munkacsoportjának vezetője. – Van nek a stressznek ellenállóbb és kevésbé ellenálló növények; a mi munkacsoportunk azokat a mechanizmusokat keresi, amelyeken a tűrőképesség múlik.

● Gondolom, nem a haszonnövények tartoznak a fénystressznek ellenállóbb szervezetek közé.

– A primitív szervezetek ellenálló képessége nagyobb. A zuzmóké például. A zuzmó egy alga és egy gomba szimbiózis, mindenféle hányattatást jól tűr, hónapokig megmarad teljesen kiszáradt állapotban és igen erős UV-

Dr. Vass Imre: A szárazságtűrő növények az ultraibolya sugárzásra is kevésbé érzékenyek. (Fotó: Gyenes Kálmán)

sugárzás sem árt neki. Az egyik kutatási témánk – magyar és svéd partnerekkel – az, hogy honnan van a zuzmóknak ez a toleranciája.

● Honnan?

– Egyelőre ott tartunk, hogy a Svédországból kapott, a sarkkörön túlról származó zuzmókat hasonlítjuk össze a nálunk élőkkel. Ez utóbbiak állandóan ki vannak téve vi-

szonylag erős napsugárzásnak, következésképpen UV-hatásnak. Azt tapasztaltuk, hogy állandó magas szintű ellenálló képességet mutatnak, a sarkvidékiek pedig –

bár ott relatíve nagyobb az ózonszökkenés, de az abszolút UV-hatás kisebb – előbb gyors ütemben károsodnak, majd néhány óra múlva gyors védekező mechanizmusra váltanak és helyreállítják a károkat. A másik érdekes orgánizmusunk a kék alga. Az evolúció kezdetén a légkörben nem volt oxigén, következésképpen az összes UV-sugárzás elérte a Föld felszínét, vagyis semmi esély nem volt az életre...

● Ezért alakultak a kezdeti életformák az óceán mélyén?

– Igen, például a kék algák, amelyek az óceánok mélyén elkezdtek termelni az oxigént, ez az oxigén feloldult a légkörben, s a napfény UV-sugárzásának hatására kialakította az UV-sugárzás elleni védőpajzsot, az ózonréteget. Az életformák ezután tudtak a földfelszínre kerülni. A kék algák tehát hosszú ideig magas UV-sugárzásban éltek. Védőmechanizmusuk vizsgálata ezért roppant érdekes számunkra.

● Lehetséges, hogy egyes azokat a géneket, amelyeknek a kék algák az UV-sugárzás ellen védekezést köszönhetnek „átsebzéskedik” a magasabbrendű növényekbe?

– Talán. Dudits Dénes professzor munkacsoportjában állítanak elő szárazságtűrő transzgenikus dohányt és a szárazságtűrés kapcsolódik az UV-sugárzás tűréséhez. A két stresszhatás elleni védekezési mechanizmus között van valami összefüggés, amelynek vizsgálata az egyik fontos kutatási témánk.

A fénystressz okozta növényi károsodás folyamatának és a természetes védekezési mechanizmusnak a vizsgálatával, az ellenállóbb növények előállításának lehetőségével foglalkozó tudósok közül 90-en jönnek a szegedi konferenciára, az európai országokból, valamint Ausztráliából, Japánból, Indiából Izraelből, Észak- és Dél-Amerikából. A szervező szegedi munkacsoport vezetője, dr. Vass Imre egyébként egy Európai Unió által támogatott, e témakört kutató nemzetközi projekt koordinátora.

Sulyok Erzsébet